

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Дагестан

АМР "Кумторкалинский район"

МКОУ "Темирговская СОШ"

РАССМОТРЕНО

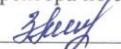
На заседании ШМО



Хангишиева С.З.
Протокол №1 от «26» 08
2023 г.

СОГЛАСОВАНО

Зам директора по УВР



Салаватова З.М.
Протокол №1 от «26» 08
2023 г.

УТВЕРЖДЕНО

Директор



Магомедова Н.М.
Приказ №42 от «26» 08
2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родного (авар.) языка»

для обучающихся 3 класса

с. Темиргове 2023г.

Авар адабият 3 класс (34с.)

1.Программаялье баян

Программа хәдүр гъабуна байбихъул школалда түразаризе хәисабалде росарал хәсилазулги, обществоялда чиясул хъвада-чыладиасул къагыдабазда бухъараң концепцияльулги, Байбихъул школалъул лай къеялъул федералияб пачалихъияб стандартальулги къучалда. Адабияб цали байбихъул школалъул системаялда аслиял предметазул цояб ккола. Гъель раҳъдал маңалда цалиялъул махшел ва тексталда тәд хәлтиялъул бажари лъугъинабула, художествияб литература цалиялде интерес бижизабула ва лъимералье рухиляб ва эстетикияб тарбия къезе, гъесул ғәкълу цебетізабизе квербакъула. Гъединго литературияб цалиялъул курс тәдегіланаб даражаялда лъазабияль рес къола байбихъул классазул цогидал предметазда лъикәл хәсилал рихъизаризе.

Мурадал: Байбихъул школалъул литературияб цалиялъул курс буссун буго гъал хадусел **мурадал** түразариялде:

- бичілүн, битілүн, ҹвахун ва пасихігө цализе гъваридго лъазаби; батыбатилял тайпабазул текстазда тәд хәлтизебе бажарулемдүхъ, калам цебетізаби; тіхъалдехун ва цалиялдехун бугеб интерес щулальизаби; цалиялъул даража борхизаби ва, жалго жидедаго чүн, асарал цалиялъулги къваригіараб тіхъ таса бициялъулги хәлбихы буқінаби;
- художествиябин творчествоядылъулаб ва нахъгунтіялъулаб пагъумги, художествиял асарал цалулаго, чидае рекіел асар загыр гъабизе бугеб бажариги цебетізаби; рагудехун берцинаб (эстетикияб) балагы лъугъинаби ва художествияб асар бичілізе бажари;
- художествиял асараздалъун байбихъул классазул цалдохъабазул рухиляб хәлбихы бечельизаби; рухиляб асаралъул ва гъудулльиялъулги, жавабчильиялъулги, лъикілъиялъулги, ритіхъильиялъулги хәкъальуль бичіліял күцай; Дагъистаналъул ва цогидал миллатазул культураялъул адаб-хъатир гъабизе цалдохъаби күцай.

Цель: - лъазарурал асаразул ва гъезул авторазул ціарал

- лъазарурал асаразул багъадуралги ва гъел гъоркъор глахъалъулел лъугъа-бахъиназул раҳасги
- адабияб теориялдаса баянал: худож-яб асаралъул багъадур, багъадурасул монолог, диалог, дандекквей, олицетворение, эпитет.

- адабиял маргъабаздаса халкъиял маргъабазул бат1алъи
- программаялда рек1ехъе лъазаризе рихъизарурал текстал

Программаяльъул аслияб т1алаб: литератураяде лъималазе рокы базаби; чвахун ва пасих1го ц1алильъул бажари камиллъизаби; малъулел асаразул гъварильуде раккизе ва аслияб пикруялда(идеялда) хадур гъезе к1везельүн, анализалъе авалияб роцада лъимал ругъун гъари, т1ахъал ц1ализе гъира-щавкъ бижизаби.

Х1алт1изабураб литература:

Авар маңI ва адабият. 3 – классал. Х1алт1ул программаби / XI.C. Вакилов. –

1- себ басма. – Мах1ачхъала, 2014.

2 Х1асилал:

- 1 Т1ехъальгун лъай-хъвай гъаби. «Маг1арулазул Ват1ан» Р. Х1амзатов
- 2 1 «Рии» сураталдасан х1алт1и «Рии рак1алде щвей» М. Г1абдулаев.
- 3 1 «Колхозалъул магъиль» Н. Незлобиналдаса «Чвахунц1ад» А. Ахъаев
- 4 1 «Риидал маг1арул росуль» Г1-X1 Шахтаманов
- 5 1 «Лъар щвей» А. Мух1амаев «Нуралъул к1амури»
- 6 1 «Мокъокъил т1анч1и»
- 7 1 «Муг1рузда сордо» Ш.-Э. Мурадов «Дагъистаналъул т1абиг1ат»
- 8 1 «Дагъистаналда» Ф.Г1алиева
- 9 1 «Х1анч1и нилъер гъудулзаби руго» А.Мух1амаев «Хириял х1анч1и» И.Утарбиев

- 10 1 «Росуль бижараб кеч1» Г1. Хачалов
- 11 1 «Хасалихъльи» К. Ушинский «Хасалихъльи» М. Гъазиев
- 12 1 «Огъ, дир ккараб гъалат1» М.Мух1амадов
- 13 1 «Росу» Г1. Хачалов «К1ух1алав» Г1. Хачалов
- 14 1 «Гъит1инав бах1арчи» Б. Х1ажиев
- 15 1 «Бокъула, мун дие, муг1рузул т1алъи» Н. Г1исаев
- 16 1 «К1одол гъалат1» Г1. Хачалов
- 17 1 Лъималазул г1умру ва гъезул ишал Ц1алдохъабазде Ц1. Х1амзатил хит1аб
- 18 1 «Марьям кант1арай куц» С. Увайсов
- 19 1 «Операция» М.Мух1амадов
- 20 1 «Чаландарил сапар» А. Мух1амадов
- 21 1 «Бихъиназул x1алт1и» С. Аксаков
- 22 1 «Ц1улал самолоёт» Л. Обухова «Т1оцебесеб роржен»
- 23 1 «Бихъинчи Х1амзат» Х1. Гъазимирзаев
- 24 1 «Хасалил г1анч1льи» К.Ушинский «Хасел» Г1. Шейхов
- 25 1 «Космонавтал» Г1. Хачалов
- 26 1 «К1иабилей эбел» М. Шамхалов
- 27 1 Кинидахъ васазе. Бицанк1аби, кицаби. «Бишунго к1удияб бечелъи» (маргъя) «Сих1ираф чайка» (маргъя)
- 28 1 «Бац1ги, церги, циги» (маргъя) «Бах1арчияв вас» (маргъя)
- 29 1 «Рагъ ва рекъел» Ц1. Х1амзат «Цадахъ рекъон бугеб лъик1» Н. Г1исаев

- | | | |
|----|---|---|
| 30 | 1 | «Салам» |
| 31 | 1 | «Ихдаилил г1аламатал» Л. Толстой |
| 32 | 1 | « Эбелалде» Н. Г1исаев |
| 33 | 1 | «Аманат» Н. Г1исаев «Бергъенльялъул къо- 9 май |
| 34 | 1 | «Херав X1асан» М.Хуршилов «Ват1аналъул x1акъальуль цо-до пикраби» |

3 Метапредметиял x1асилал :

1. БатIи-батIиял жанразул ва тайпабазул текстал бичIчун цАлизе ругъунлъи, текстал кIалзул ва хъвавул формаялда гIуцIизе лъай.
2. Сверухъ тIабигIаталда нахъгIунтIизеги цогидазулгун бухъен гъабизеги каламалдаса пайдада боси.
3. Накъиталъе гIахъаллъи гъабулев чиясухъ гIенеккизеги, диалогальуль гIахъаллъизеги, батIи-батIиял пикраби рукIиналье мукIурлъизеги, жиндирго пикру загъир гъабизеги, гъельие далил бачинеги разиль.
4. Предметал дандекквезе, гъезул анализ ва синтез гъабизе, гъел гIаммлъизаризе, тIелазде рикъизе ва цоцада рельъинаризе лъай.
5. Предметазул ва предметазда гъоркъор ругел бичIчиял лъай (коцазулгун гъоркъобльи, маданият, творчество, тIехъ, асарапальул x1асил, художествияб текст ва гъ. ц.); гуманитариял (ай инсанасул, гъесул культураялъул, тарихалъул бицунел) ва эстетикиял (ай искусствоядла, дунялалда ва гIадамазул гIумруялда жаниб берцинлъиялъул, гъайбатлъиялъул x1акъальуль бицунел) предметазда гъоркъор ругел бухъенал ричIчи.
6. Цалиялда цере лъурал мурадал ва масъалаби ричIчизе ва гъел тIуразаризе лъай.
7. Цебе лъураб масъалаялда рекъон цалиялда хурхарал x1алтIаби планалда росизе, гъезда хадуб хелкквезе ва гъезие къимат къезе бугеб бажари лъугъинаби

4. Ц1алул тематикияб план:

№	Саг1ат	Тема
1	1	Т1ехъалъулгун лъай-хъвай гъаби. «Маг1арулазул Ват1ан» Р. Х1амзатов
2	1	«Рии» сураталдасан х1алт1и «Рии рак1алде щвей» М. Г1абдулаев.
3	1	«Колхозалъул магъиль» Н. Незлобиналдаса «Чвахунц1ад» А. Ахъаев
4	1	«Риидал маг1арул росу1ъ» Г1-Х1 Шахтаманов
5	1	«Лъар щвей» А. Мух1амаев «Нуралъул к1амури»
6	1	«Мокъо1къил т1анч1и»
7	1	«Муг1рузда сордо» Ш.-Э. Мурадов «Дагъистаналъул т1абиг1ат»
8	1	«Дагъистаналда» Ф.Г1алиева
9	1	«Х1анч1и нилъер гъудулзаби руго» А.Мух1амаев «Хириял х1анч1и» И.Утарбиев
10	1	«Росу1ъ бижарараб кеч1» Г1. Хачалов
11	1	«Хасалихълъи» К. Ушинский «Хасалихълъи» М. Гъазиев
12	1	«Огъ, дир ккараб гъалат1» М.Мух1амадов
13	1	«Росу» Г1. Хачалов «К1ух1алав» Г1. Хачалов
14	1	«Гъит1инав бах1арчи» Б. Х1ажиев

15	1	«Бокъула, мун дие, муг1рузул т1алъи» Н. Г1исаев
16	1	«К1одол гъалат1» Г1. Хачалов
17	1	Лъималазул г1умру ва гъезул ишал Ц1алдохъабазде Ц1. Х1амзатил хит1аб
18	1	«Марьям кант1арай күц» С. Увайсов
19	1	«Операция» М.Мух1амадов
20	1	«Чаландарил сапар» А. Мух1амадов
21	1	«Бихъиназул х1алт1и» С. Аксаков
22	1	«Ц1улал самолоёт» Л. Обухова «Т1оцебесеб роржен»
23	1	«Бихъинчи Х1амзат» Х1. Гъазимираев
24	1	«Хасалил г1анч1льи» К.Ушинский «Хасел» Г1. Шейхов
25	1	«Космонавтал» Г1. Хачалов
26	1	«К1иабилей эбел» М. Шамхалов
27	1	Кинидахъ васазе. Бицанк1аби, кицаби. «Бишунго к1удияб бечельи» (маргъя) «Сих1ираб чайка» (маргъя)
28	1	«Бац1ги, церги, циги» (маргъя) «Бах1арчияв вас» (маргъя)
29	1	«Рагъ ва рекъел» Ц1. Х1амзат «Цадахъ рекъон бугеб лъик1» Н. Г1исаев
30	1	«Салам»
31	1	«Ихдалил г1аламатал» Л. Толстой

32	1	« Эбелалде» Н. Г1исаев
33	1	«Аманат» Н. Г1исаев «Бергъенлъиялъул къо- 9 май
34	1	«Херав X1асан» М.Хуршилов «Ват1аналъул x1акъалъулъ цо-цо пикраби»

5. Напсиял хІасилал:

Школалдехун ва цАлиялдехун бугеб бербалагъи цИкІкІнаби;

МугІалимасул, цадахъ цАлулел гъалмагъзабазул ва эбелинсул рахъалъан щвараб къиматги хІисабалде босизе

Жинца жиндиего къимат къезе бажари

Цияб материал лъзабизе гъира ккезаби

Жив магІарул миллаталъул чи вукІин бичІчи

Рокы Ват1аналде

Кинабго жоялда нахъгІунтІизе, гъеб бичІчи

Рокы т1абиг1аталде

МугІалимас къураб къиматалда разильи

Школалдехун ва цАлиялдехун бугеб бербалагъи цИкІкІнаби

Жиндирго пикру ккун чезе

6.Рагъараб календарно- тематикияб план 3 класс 2023 -2024с.

№	Са г1 ат	Тема	Заман		Деятельностиялъул видал	Напсиял х1асилал	Материально - техникаялъу л чезаби
			Пла н	Фа кт			
1	1	Т1ехъалъулгун лъай-хъвай гъаби. «Маг1арулазул Ват1ан» Р. Х1амзатов			Учебникалъулгун лъай-хъвай гъабула .	Рокъи т1абиг1аталде	Т1ехъ
2	1	«Рии» сураталдасан х1алт1и «Рии рак1алде щвей» М. Г1абдулаев.			Бая гъабун муг1алимас ц1алдохъабазул ц1али.	Муг1алимас къураб къиматалда разильи	Портрет
3	1	«Колхозалъул магъиль» Н. Незлобиналдаса «Чвахунц1ад» А. Ахъаев			Коч1ол тема, идея бати, анализ гъаби.	Школалдехун ва ц1алиялдехун буgeb бербалагыи ц1ик1кинааби	Т1ехъ.
4	1	«Риидал маг1арул росуль» Г1-X1 Шахтаманов			Бая гъабун муг1алимас ц1алдохъабазул ц1али.	жиндирго пикру ккун чезе	Пейзаж
5	1	«Лъар щвей» А. Мух1амаев «Нуралъул к1амури»			Коч1ол тема, идея бати, анализ гъаби.	Школалдехун ва ц1алиялдехун буgeb бербалагыи ц1ик1кинааби;	К1алзулаб ц1ех- рех.
6	1	«Мокъоқъил т1анч1и»			Баян гъабун, хабар ц1али.	Муг1алимасул, цадахъ ц1алулел гъалмагъзабазул ва эбелинсул рахъалъян щвараб къиматги х1исабалде босизе	Т1ехъ
7	1	«Муг1рузда сордо» Ш.-Э. Мурадов «Дагъистаналъул т1абиг1ат»			Хабар ц1али	Жинца жиндиего къимат къезе бажари	Иллюстрация
8	1	«Дагъистаналда» Ф.Г1алиева			Баян гъабун, хабар ц1али.	Жинца къимат къезе бажари	Т1ехъ

9	1	«Х1анч1и нилъер гъудулзаби руго» А.Мух1амаев «Хириял х1анч1и» И.Утарбиев		Хабар ц1али	Школалдехун ва ц1алиялдехун бугеб бербалагыи ц1ик1кинахи;	Портрет
10	1	«Росуль бижараб кеч1» Г1. Хачалов		Баян гъабураб пасих1аб ц1али.	Муг1алимасул къиматги х1исабалде босизе	Т1ехъ
11	1	«Хасалихъльи» К. Ушинский «Хасалихъльи» М. Гъазиев		Хъвадарухъанасул х1акъальуль раг1и. Хабар ц1али.	Жинца жиндиего къимат къезе бажари	Иллюстрация
12	1	«Огъ, дир ккараб гъалат1» М.Мух1амадов		Хъвадарухъанасул г1умруялъул творчествоялъул бицин.	Цияб материал лъзабизе гъира ккезаби	К1алзулаб ц1ех-рех.
13	1	«Росу» Г1. Хачалов «К1ух1алав» Г1. Хачалов		Хъвадарухъанасул х1акъальуль раг1и. Асар пасих1го, баян гъабун ц1али.	Жив маг1арул миллаталъул чи вук1ин бич1чили	Т1ехъ
14	1	«Гъит1инав бах1арчи» Б. Х1ажиев		Хъвадарухъанасул г1умруялъул творчествоялъул бицин.	Рокъи Ват1аналде	Т1ехъ
15	1	«Бокъула, мун дие, муг1рузул т1алъи» Н. Г1исаев		Хъвадарухъанасул х1акъальуль раг1и. Асар пасих1го, баян гъабун ц1али.	Кинабго жоялда нахъгунт1изе, гъеб бич1чилизе	Портрет
16	1	«К1одол гъалат1» Г1. Хачалов		Асар ц1али.	Школалдехун ва ц1алиялдехун бугеб бербалагыи ц1ик1кинахи	Т1ехъ
17	1	Лъималазул г1умру ва гъезул ишал Ц1алдохъабазде Ц1. Х1амзатил хит1аб		Пасих1го ц1ализе, баян гъабун.	Жиндирго пикру ккун чезе	Портрет

18	1	«Маръям кант1арай күц» С. Увайсов		Асар ц1али.	Школалдехун ва ц1алиялдехун бугеб бербалагыи цик1к1инаби;	Т1ехъ
19	1	«Операция» М.Мух1амадов		Пасих1го ц1ализе, баян гъабун.	Жиндирго пикру ккун чезе	Иллюстрация
20	1	«Чаландарил сапар» А. Мух1амадов		Коч1ол тема, идея бати, анализ гъаби.	Рокъи т1абиг1аталде	Портрет
21	1	«Бихъиназул x1алт1и» С. Аксаков		Баян гъабун, хабар ц1али.	Муг1алимас къураб къиматалда разильи	Т1ехъ
22	1	«Ц1улал самолоёт» Л. Обухова «Т1оцебесеб роржен»		Хабар ц1али	Школалдехун ва ц1алиялдехун бугеб бербалагыи цик1к1инаби	Портрет
23	1	«Бихъинчи X1амзат» Х1. Гъазимиризаев		Коч1ол тема, идея бати, анализ гъаби.	Жиндирго пикру ккун чезе	К1алзулаб ц1ех-рех.
24	1	«Хасалил г1анч1лъи» К.Ушинский «Хасел» Г1. Шейхов		Баян гъабун, хабар ц1али.	Школалдехун ва ц1алиялдехун бугеб бербалагыи цик1к1инаби;	Жив-живгун x1алт1и.
25	1	«Космонавтал» Г1. Хачалов		Хабар ц1али	Муг1алимасул, къиматги х1исабалде босизе	Т1ехъ.Портрет
26	1	«К1иабилей эбел» М. Шамхалов		Ц1алазе, x1асил лъазе.	Жинца жиндиего къимат къезе бажари	К1алзулаб ц1ех-рех.
27	1	Кинидахъ васазе. Бицанк1аби, кицаби. «Бишунго к1удияб бечелъи» (маргъя) «Сих1ираф чайка» (маргъя)		Кеч1 пасих1го маг1нагун цадахъ ц1али.	Школалдехун ва ц1алиялдехун бугеб бербалагыи цик1к1инаби;	К1алзулаб ц1ех-рех. Жив-живгун x1алт1и.
28	1	«Бац1ги, церги, циги» (маргъя) «Бах1арчияв вас» (маргъя)		Х1асил лъазе асаралъул	Муг1алимасул, цадахъ ц1алулел	Портрет

				ц1алун. Суалазе жавабал къезе х1адури.	гъалмагъзабазул ва эбелинсул рахъальян щвараб къиматги х1исабалде босизе	
29	1	«Рагъ ва рекъел» Ц1. Х1амзат «Цадахъ рекъон бугеб лъик1» Н. Г1исаев		Ц1алазе, х1асил лъазе.	Жинца жиндиего къимат къезе бажари	T1ехъ
30	1	«Салам»		Кеч1 пасих1го маг1нагун цадахъ ц1али.	Цияб материал лъазабизе гъира ккезаби	T1ехъ
31	1	«Ихдалил г1аламатал» Л. Толстой		Х1асил лъазе асаралъул ц1алун. Суалазе жавабал къезе х1адури.	Жив маг1арул миллаталъул чи вук1ин бич1чи	К1алзулаб ц1ех-рех.
32	1	« Эбелалде» Н. Г1исаев		Калам цебет1езабиялье к1вар	Рокъи Ват1аналде	К1алзулаб ц1ех-рех.
33	1	«Аманат» Н. Г1исаев «Бергъенлъиялъул къо- 9 май		Калам цебет1езабиялье к1вар. Х1асил лъазе асаралъул ц1алун. Суалазе жавабал къезе х1адури.	Кинабго жоялда нахъг1унт1изе, гъеб бич1чи	К1алзулаб ц1ех-рех.
34	1	«Херав Х1асан» М.Хуршилов «Ват1аналъул х1акъальуль цо-цо пикраби»		Маргъя ц1ализе	Жиндирго пикру ккун ч1езе	Жив-живгун х1алт1и.